

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

16.12.2020

м. КИЇВ

№ 477

Про деякі питання допуску
авіаційного персоналу до льотної
експлуатації повітряних суден у
державній авіації України

ЗАРЕЄСТРОВАНО
в Міністерстві юстиції України

"18" лютого 2021 року

за № 212/35834

Відповідно до частини другої статті 7 Повітряного кодексу України та з метою встановлення єдиних процедур допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України **наказую:**

1. Затвердити Порядок допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України, що додається.

2. Управлінню регулювання діяльності державної авіації України (Authority of State Aviation):

забезпечити впровадження процедур допуску авіаційного персоналу державної авіації до льотної експлуатації повітряних суден до 31 грудня 2022 року;

організувати отримання головами лікарсько-льотних комісій сертифікатів медичних екзаменаторів до 31 грудня 2021 року;

забезпечити видачу льотчикам (пілотам) державної авіації України медичних сертифікатів;

організувати та провести підготовку льотних екзаменаторів з числа досвідченого льотно-інструкторського складу державної авіації України до 31 грудня 2022 року.

3. Суб'єктам авіаційної діяльності державної авіації України організувати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації льотчиків (пілотів) державної авіації в навчальних організаціях, схвалених відповідно до вимог Порядку, затвердженого цим наказом.

4. Льотчикам (пілотам) державної авіації України заборонити:

здійснювати повноваження інструктора без відповідного чинного сертифіката, виданого згідно із вимогами Порядку, затвердженого цим наказом;

здійснювати льотну експлуатацію державного повітряного судна без наявного свідоцтва льотчика державної авіації, чинних рейтингів та медичного сертифіката.

5. Управлінню регулювання діяльності державної авіації України забезпечити в установленому законодавством порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

6. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування, крім:

абзацу четвертого пункту 2, який набирає чинності з 01 січня 2022 року, але не раніше дня офіційного опублікування цього наказу;

пункту 3, який набирає чинності з 01 серпня 2022 року, але не раніше дня офіційного опублікування цього наказу;

абзацу другого пункту 4, який набирає чинності з 01 січня 2024 року, але не раніше дня офіційного опублікування цього наказу;

абзацу третього пункту 4, який набирає чинності з 01 січня 2025 року, але не раніше дня офіційного опублікування цього наказу.

Міністр оборони України

Андрій ТАРАН

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства оборони України

16 грудня 2020 року № 477

ПОРЯДОК

допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації
повітряних суден у державній авіації України

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає процедури допуску членів екіпажу державного повітряного судна (далі – ПС), а також курсантів схвалених навчальних організацій з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації авіаційного персоналу державної авіації України (Approved training organisation (далі – АТО)) у частині, що стосується надання права членам екіпажу здійснювати льотну експлуатацію ПС у державній авіації України (далі – ДА), адміністративні процедури, які виконує Управління регулювання діяльності державної авіації України (Authority of state aviation (далі – ASA)) із зазначеного питання та встановлює загальні вимоги щодо:

умов видачі посвідчення курсанта;

власника посвідчення курсанта, кандидата на отримання такого посвідчення;

умов видачі свідоцтва льотчика ДА (State aviation pilot license (далі – SAPL)), свідоцтва члена екіпажу ПС (Flight crew license (далі – FCL)), підтримання (дотримання) їх чинності, внесення поправок, змін, обмежень, призупинення дії та анулювання;

власників SAPL та FCL, кандидатів на отримання таких свідоцтв;

прав та обов'язків власника свідоцтва (посвідчення);

умов схвалення навчальних організацій стосовно підготовки кандидатів

на отримання свідоцтв, рейтингів та сертифікатів;

умов видачі відповідних сертифікатів особам, які здійснюють льотне навчання, навчання на тренажерах та оцінку теоретичної і практичної підготовки льотчиків та інших членів екіпажу ПС;

умов видачі сертифікатів медичним екзаменаторам щодо надання повноважень здійснювати медичну сертифікацію;

умов видачі медичних сертифікатів;

прав та обов'язків власника медичного сертифіката.

2. Цей Порядок поширюється на всіх суб'єктів авіаційної діяльності ДА.

3. У цьому Порядку терміни вживаються в таких значеннях:

авіаційна медицина – це галузь медицини, що вивчає людину в процесі льотної діяльності, характер та умови праці, їх вплив на організм авіаційного персоналу з метою визначення ефективних засобів і способів збереження професійного здоров'я, а також підтримання високого рівня працездатності;

авіаційний тренажер (тренувальний пристрій імітації польоту (Flight Simulation Training Device)) (далі – FSTD) – симулятор польоту ПС, призначений для підготовки льотного складу в наземних умовах (підготовки до польотів, тренування, підвищення кваліфікації, проведення досліджень тощо). В FSTD імітується динаміка польоту і робота систем ПС за допомогою апаратно-програмного комплексу з використанням спеціальних моделей, реалізованих у програмному забезпеченні обчислювального комплексу FSTD;

допуск авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряного судна – комплекс заходів щодо надання права членам екіпажу державного ПС здійснювати льотну експлуатацію ПС у ДА з видачею відповідних свідоцтв і сертифікатів, підтримання (дотримання) їх чинності, внесення до них поправок (змін) та обмежень, призупинення дії або анулювання;

допуск осіб льотного складу до польотів – комплекс заходів, що виконуються відповідними посадовими особами суб'єктів авіаційної діяльності

ДА відповідно до вимог глави 2 розділу II Правил виконання польотів державної авіації України, затверджених наказом Міністерства оборони України від 05 січня 2015 року № 2, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 26 січня 2015 року за № 82/26527 (далі – Правила ВП ДА), з метою надання льотному складу безпосереднього дозволу на виконання польотів;

екзаменатор – особа, яка має необхідну професійну підготовку, досвід для проведення процедури перевірки професійної придатності кандидата за відповідним напрямом для видачі або продовження строку дії відповідного свідоцтва (рейтингу, сертифіката);

компетентність – набута під час навчань інтегрована здатність особи, яка складається із знань, вмінь, досвіду та ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці;

льотна експлуатація державного повітряного судна – комплекс регламентованих керівництвом з льотної експлуатації ПС процесів і операцій, що пов'язані з використанням екіпажем державного ПС його систем і обладнання під час підготовки до польоту та в польоті, від приймання державного ПС перед польотом до передачі його представникам інших служб (інженерно-авіаційної, охорони тощо) після польоту;

медичний екзаменатор – голова лікарсько-льотної комісії (далі – ЛЛК), який має чинний сертифікат медичного екзаменатора та право видачі медичного сертифіката;

медична сертифікація – процедура проведення лікарсько-льотної експертизи (далі – ЛЛЕ) авіаційного персоналу ДА з метою визначення його придатності за медичними показниками до виконання завдань за призначенням з видачею медичного сертифіката;

медичний сертифікат (Medical Certificate) – документ, що видається авіаційному персоналу ДА після проходження медичного огляду ЛЛК та є підставою для допуску до роботи за фахом щодо його медичного стану;

перевірка навичок (Skill test) – демонстрація навичок, необхідних для отримання свідоцтва або рейтингу, у тому числі усний іспит;

професійна перевірка (Proficiency check) – підтвердження наявності навичок, необхідних для відновлення або продовження рейтингів, у тому числі складання усного іспиту за необхідності;

рейтинг – кваліфікаційна відмітка (запис) у свідоцтві, яка встановлює особливі умови, права та обмеження щодо власника цього свідоцтва;

свідоцтво льотчика державної авіації – документ, виданий відповідно до цього Порядку, який засвідчує право його власника здійснювати льотну експлуатацію державних ПС в якості льотчика (командира екіпажу, помічника командира екіпажу, другого пілота, льотчика-штурмана, льотчика-оператора тощо);

свідоцтво члена екіпажу державного повітряного судна – документ, виданий відповідно до цього Порядку, який засвідчує право його власника здійснювати льотну експлуатацію державних ПС в якості одного з членів екіпажу (крім льотчика), визначеного керівництвом з льотної експлуатації ПС;

сертифікат екзаменатора – документ, виданий відповідно до цього Порядку, який засвідчує право його власника виконувати функції екзаменатора в ДА;

сертифікат інструктора – документ, виданий відповідно до цього Порядку, який засвідчує право його власника виконувати функції інструктора в ДА;

сертифікат медичного екзаменатора – документ, виданий відповідно до цього Порядку, який засвідчує право його власника виконувати функції медичного екзаменатора в ДА;

схвалена навчальна організація (Approved training organisation) – навчальна організація, якій відповідно до цього Порядку надано дозвіл на проведення підготовки авіаційного персоналу ДА до льотної експлуатації ПС та залікового екзаменування цієї підготовки;

Інші терміни, які використовуються у цьому Порядку, вживаються у значеннях, наведених у стандартах Міжнародної організації цивільної авіації (далі – ICAO), Європейської організації з безпеки аеронавігації

(Євроконтролю), Повітряному кодексі України, Правилах ВП ДА та інших нормативно-правових актах України з питань діяльності в галузі авіації.

4. У цьому Порядку використовуються такі скорочення:

A/H	—	літак/вертоліт (Aircraft/Helicopter);
ATO	—	схвалена навчальна організація з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації авіаційного персоналу ДА (Approved Training Organisation);
ASA	—	уповноважений структурний підрозділ Міноборони в галузі ДА України (Authority of State Aviation);
BITD	—	базове приладове тренувальне обладнання (Basic Instrument Training Device);
CFI	—	головний льотний інструктор (Chief Flight Instructor);
CGI	—	головний інструктор з наземної підготовки (Chief Ground Instructor);
FATO	—	зона кінцевого етапу заходу на посадку або зльоту (Final Approach and Take-Off area);
FCL	—	свідчення члена екіпажу державного ПС (Flight Crew License);
FFS	—	комплексний пілотажний тренажер (Full Flight Simulator);
FE	—	льотний екзаменатор (Flight Examiner);
FI	—	льотний інструктор (Flight Instructor);
FIE	—	екзаменатор льотних інструкторів (Flight Instructor Examiner);
FNPT	—	процедурний навігаційний тренажер (Flight and Navigation Procedures Trainer);
FSTD	—	авіаційний тренажер (Flight Simulation Training Device);
FTD	—	тренажер льотної підготовки (Flight Training Device);
HT	—	уповноважений керівник з підготовки (Head of Training);

- ICAO – Міжнародна організація цивільної авіації (International Civil Aviation Organization);
- IFR – правила польотів за приладами (ІІІІ) (Instrument Flight Rules);
- IR – рейтинг польотів за приладами (Instrument Rating);
- MCC – курс із взаємодії в багатопілотному екіпажі ІС (Multi-crew Co-operation Course);
- OTD – інше тренувальне обладнання (Other Training Devices);
- SAPL – свідоцтво льотчика ДА (State Aviation Pilot License);
- SFE – екзаменатор тренажера (Synthetic Flight Examiner);
- SFTO – навчальна організація з підготовки авіаційного персоналу ДА (State Flight Training Organisation);
- STRTO – навчальна організація з перепідготовки (перенавчання) та/або підвищення кваліфікації льотчиків ДА (State Type Rating Training Organisation);
- VFR – правила візуальних польотів (ІВІІ) (Visual Flight Rules).

5. Нагляд за дотриманням цього Порядку здійснюється АСА, який забезпечує:

загальну організацію процесів та впровадження процедур видачі, продовження дії, відновлення, внесення змін і обмежень, призупинення дії або анулювання свідоцтв, сертифікатів і рейтингів;

ведення реєстру виданих свідоцтв та сертифікатів.

6. АСА приймає рішення щодо:

1) видачі, призупинення або анулювання схвалення АТО відповідно до положень цього Порядку;

2) видачі, призупинення або анулювання SAPL, FCL, сертифікатів та рейтингів відповідно до положень цього Порядку;

3) надання в інтересах безпечного навчання повідомлення АТО про те, що

навчання має бути призупинено або обмежено до виконання визначених умов. У повідомленні вказується проблема, яка потребує вирішення, коригувальні заходи, які має виконати АТО, та строк їх виконання. За умови своєчасного виконання коригувальних заходів АТО здійснює свою діяльність без призупинення або анулювання схвалення.

7. АТО забезпечує допуск персоналу ASA для здійснення нагляду за виконанням АТО вимог цього Порядку.

8. АТО поділяється на такі види:

1) навчальна організація з підготовки авіаційного персоналу ДА (State Flight Training Organisation (далі – SFTO)), яка укомплектована відповідним персоналом, обладнана, здійснює свою діяльність у відповідному середовищі, пропонує льотну підготовку, тренажерну підготовку та навчання з теоретичних знань кандидатів на отримання SAPL та кваліфікаційних відміток (рейтингів) у SAPL.

2) навчальна організація з перепідготовки (перенавчання) та/або підвищення кваліфікації льотчиків ДА (State Type Rating Training Organisation (далі – STRTO)), яка укомплектована відповідним персоналом, обладнана, здійснює свою діяльність у відповідному середовищі, пропонує теоретичне перенавчання на тип ПС та/або навчання щодо взаємодії в багаточленному екіпажі державного ПС (Multi-crew Co-operation Course (далі – MCC)), та/або тренажерну підготовку та, якщо необхідно, льотне навчання льотчиків ДА, для внесення в SAPL рейтингу про тип ПС.

Завдання SFTO та STRTO може виконувати одна навчальна організація, про що зазначається в умовах її схвалення.

9. АТО здійснює підготовку авіаційного персоналу ДА відповідно до умов її схвалення.

10. АТО в межах свого схвалення та за погодженням з ASA може заключати договори з іншими організаціями-субпідрядниками для виконання завдань з підготовки авіаційного персоналу в інтересах ДА.

11. Навчальна організація для отримання схвалення:

1) надає ASA інформацію, що має достатню кількість кваліфікованих, компетентних працівників;

2) надає ASA інформацію, що має кількість інструкторів за сумісництвом, яка відповідає обсягу запропонованої підготовки;

3) забезпечує, що для льотного навчання на ПС, типи яких фактично використовуються, льотні інструктори (далі – FI) (льотні інструктори для отримання рейтингу типу ПС) мають:

свідоцтво SAPL та рейтинг(и), що відповідають курсам льотної підготовки, для проведення яких вони призначені;

компетентність, яка відповідає частині навчального курсу, що проводиться ними, або дозвіл ASA на проведення конкретної підготовки;

4) забезпечує, що для виконання обов'язків з навчання на тренажерах інструктори мають відповідну кваліфікацію;

5) забезпечує, що інструктори (викладачі) з теоретичної підготовки мають відповідну кваліфікацію.

12. АТО створює, підтримує надійну та ефективну систему управління і нагляду, що відповідає масштабу та обсягу навчання, і призначає таких відповідальних керівників:

1) В SFTO:

Уповноваженого керівника з підготовки (Head of Training (далі – HT));

Головного льотного інструктора (Chief Flight Instructor (далі – CFI));

Головного інструктора з наземної підготовки (Chief Ground Instructor (далі – CGI)).

2) В STRTO – HT.

13. АТО визначає в Керівництві з підготовки та погоджує з ASA вимоги до знань, досвіду і компетентності осіб, зазначених у пункті 12 цієї глави, та їх функціональні обов'язки.

АТО повідомляє ASA в письмовій формі про заплановану чи фактичну зміну функцій НТ, CFI або CGI.

АТО вживає заходи для забезпечення механізму безперервності нагляду або нагляду у випадку тимчасової відсутності НТ, CFI або CGI.

14. Обов'язки НТ включають забезпечення того, щоб АТО відповідала вимогам цього Порядку та умовам її схвалення. Ця особа організовує та контролює проведення навчальних заходів АТО.

НТ повинен мати свідоцтво SAPL та рейтинг(и) (мав за 36 місяців до його призначення досвід льотної експлуатації державних ПС в якості льотчика), що стосуються проведення запропонованих курсів льотного навчання.

15. CFI відповідає за нагляд за FI і інструкторами льотних тренажерів та за стандартизацію всієї льотної та тренажерної підготовки. CFI повинен мати:

1) SAPL та рейтинги, що стосуються проведення запропонованих курсів з льотної підготовки;

2) сертифікат інструктора на одному із типів ПС, що використовуються в навчальному процесі;

3) загальну кількість 700 годин нальоту, з яких мінімум 200 годин інструктором з льотного навчання, 50 годин з яких можуть бути виконаними на тренажері.

16. CGI відповідає за нагляд за всіма інструкторами (викладачами) з наземної підготовки та за стандартизацію всієї підготовки з теоретичних знань. CGI має відповідний досвід у галузі авіації та пройшов курс з методики навчання або має досвід навчання (викладання) з теоретичних знань.

17. АТО забезпечує, щоб особа, призначена для виконання функцій НТ, CFI або CGI, відповідала зазначеним у Керівництві з підготовки вимогам до цієї особи.

18. АТО забезпечує:

1) створення та погодження з ASA системи якості, яка відповідає національним чи міжнародним стандартам, щоб:

спрямовувати, контролювати та координувати виконання політики якості АТО на досягнення встановлених цілей якості;

забезпечувати контроль відповідності АТО цьому Порядку, Керівництву з підготовки та Керівництву з виконання польотів;

2) функціонування структури системи якості, що відповідає обсягу та складності навчання, яке потрібно контролювати;

3) опис визначеної структури системи якості у відповідній документації;

4) розроблення порядку моніторингу системи якості та забезпечення його постійного проведення;

5) затвердження уповноваженої посадової особи з якості, відповідальної за створення, реалізацію, підтримання та виконання внутрішньої програми моніторингу якості;

6) затвердження вимог до знань, досвіду та компетентності щодо посадової особи з функцією уповноваженого з якості у Керівництві з підготовки.

19. АТО розробляє, погоджує з ASA та підтримує в актуальному стані Керівництво з підготовки та Керівництво з виконання польотів і забезпечує для персоналу АТО та для осіб, які навчаються, доступ до інформації, що міститься в Керівництві з підготовки, Керівництві з виконання польотів та у зразках (копіях) документації щодо схвалення навчальної організації.

Процедури внесення змін до Керівництва з підготовки та Керівництва з

виконання польотів мають бути визначеними у цих керівництвах та контролюватись посадовою особою з функцією уповноваженого з якості.

20. АТО зберігає протягом періоду не менше 36 місяців таку інформацію:

1) звіти про хід виконання програми навчання курсантів-льотчиків, зокрема оцінки виконання регулярних льотних перевірок та теоретичних іспитів (заліків);

2) про персонал АТО, строки чинності медичних сертифікатів, рейтингів тощо.

21. АТО створює, впроваджує, підтримує та виконує програму моніторингу якості з метою:

1) визначення ефективності впровадження та підтримання системи якості;

2) перевірки відповідності проведення навчання чинним вимогам, стандартам та процедурам;

3) перевірки відповідності діяльності АТО та субпідрядних організацій чинним угодам, стандартам та процедурам;

4) контролю дотримання та відповідності процедур, необхідних для забезпечення теоретичної, тренажерної та льотної підготовки;

5) зменшення ризику незадовільних показників у роботі.

22. АТО зберігає точні, повні та доступні дані (записи, звіти тощо) щодо виконання програм моніторингу якості протягом останніх 36 місяців, у тому числі:

1) графіки аудитів та інспекторських перевірок;

2) звіти про перевірки та аудити системи управління якості;

3) відповіді відповідних уповноважених осіб АТО на висновки (звіти) за результатами перевірки (аудиту);

4) звіти про впровадження коригувальних дій (заходів щодо виправлення недоліків);

- 5) звіти про подальше послідовне виконання та повне виконання заходів (щодо виправлення недоліків) після впровадження коригувальних дій;
- 6) звіти про оцінку керівників.

23. Для проведення перевірок та аудитів системи управління якістю в АТО призначаються інспектори та/або аудиторів.

АТО можуть, за погодженням з ASA, виконувати функцію контролю якості шляхом залучення інших організацій (аудиторів).

24. Стосовно інспекторів та аудиторів АТО здійснює таку перевірку:

- 1) інспектор та/або аудитор мають відповідну підготовку та досвід;
- 2) вибір інспекторів та аудиторів забезпечує об'єктивність та неупередженість перевірки (аудиторського процесу);
- 3) обов'язки інспекторів та аудиторів чітко визначені у відповідній документації;
- 4) інспектори та аудиторів не ревізують власну роботу та не беруть участі в щоденній діяльності щодо напрямку, який підлягає перевірці та аудиту.

25. Під час планування та проведення перевірки (аудиту) АТО забезпечує, щоб:

- 1) програма моніторингу якості включала усі напрямки, які необхідно перевіряти, а графік перевірки (аудиту) визначав цикл періодичного нагляду з урахуванням того, щоб усі напрямки (види діяльності) перевірялися не менше одного разу кожні 12 місяців;
- 2) графік перевірок (аудитів) враховував:
 - стан та важливість об'єкта перевірки (аудиту);
 - результати попередніх аудитів;
 - суттєві зміни в управлінні, організації, експлуатації, технологіях тощо;
- 3) проводилися позапланові перевірки (аудити);
- 4) планувалися повторні перевірки (аудити) після виконання

коригувальних дій з оцінкою ефективності таких дій;

5) критерії перевірки (аудиту), її (їх) обсяг, періодичність та методи проведення були чітко визначені.

26. Щодо виконання обов'язків керівника з якості АТО забезпечує, щоб:

1) функції та обов'язки призначеної уповноваженої особи з якості були описані в Керівництві з підготовки;

2) ASA своєчасно письмово повідомлявся про заплановану та фактичну зміну функцій такої особи;

3) вживалися заходи для забезпечення безперервності програми внутрішнього аудиту;

4) особи, призначені як уповноважені особи з якості, мали достатній час для виконання функцій з внутрішнього аудиту.

27. Визначена уповноважена особа з якості повинна:

1) не входити до керівного складу АТО;

2) мати право безпосередньо звертатись з питань якості до відповідального керівника з навчання (НГ);

3) мати доступ до всіх структурних підрозділів АТО та до організацій-субпідрядників;

4) контролювати при проведенні перевірки (аудиту), щоб вимоги, які визначаються цим Порядком, здійснювалися під наглядом відповідної уповноваженої посадової особи АТО.

II. Льотчики (пілоти) державної авіації України

1. Курсанти-льотчики АТО мають право виконувати польоти як пілоти зареєстрованого в Україні державного ПС згідно з положеннями Керівництва з підготовки та Керівництва з виконання польотів, розроблених АТО.

2. Льотчики (пілоти) (далі – льотчики) ДА мають право здійснювати льотну експлуатацію зареєстрованого в Україні державного ПС за наявності у нього SAPL та відповідних чинних рейтингів, отриманих відповідно до положень цього Порядку.

3. Для того, щоб подати заяву на отримання SAPL або використовувати права, що надані SAPL, заявник або власник повинні мати дійсний медичний сертифікат.

Власник SAPL має бути психічно та фізично придатний за станом здоров'я безпечно виконувати права, що надані SAPL.

Власникам SAPL не дозволяється використовувати права, що надані SAPL, якщо вони:

знають про обмеження за станом свого здоров'я, які можуть зашкодити безпечному використанню ними своїх прав;

вживають або використовують ліки, призначені лікарем або без призначення, що можуть зашкодити безпечному використанню прав, наданих SAPL;

проходять медичне, хірургічне або інше лікування, що може зашкодити безпеці польотів.

4. Льотчикам ДА, для користування встановленим міжнародним радіозв'язком (фразеологією радіообміну), не дозволяється використання прав, наданих SAPL та рейтингами, поки в SAPL не буде внесено рейтинг про володіння англійською мовою.

5. Льотчикам ДА, для виконання польотів у повітряному просторі України та повітряному просторі над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху міжнародними договорами покладена на Україну, ASA може надавати дозвіл використовувати права, надані SAPL та рейтингами, без використання англійської (іноземної) мови, про що

зазначається у свідоцтві.

6. Кандидат для отримання рейтингу про володіння англійською мовою відповідно до стандартів та рекомендованої практики ІКАО має підтвердити щонайменше робочий рівень володіння мовою в частині використання фразеології та мови в цілому. Для цього кандидат має продемонструвати здатність:

ефективно вести переговори з візуальним контактом або без нього;

чітко та ясно висловлюватися на загальні та робочі теми;

використовувати відповідні комунікативні стратегії для обміну повідомленнями та виявлення і виправлення непорозумінь у загальному та робочому контекстах;

успішно вирішувати лінгвістичні проблеми, пов'язані з ускладненням або несподіваним розвитком подій у контексті звичайної робочої ситуації або комунікативного завдання, що в цілому є для нього звичним;

використовувати діалект або акцент, доступний для розуміння авіаційною спільнотою.

7. Лётчики, за винятком тих, які підтвердили володіння мовою на кваліфікаційному рівні "експерт", мають поновлювати рейтинг про володіння мовою кожні:

4 роки – для робочого рівня володіння мовою;

6 років – для розширеного рівня володіння мовою.

8. Рівень спроможності авіаційного персоналу ДА розмовляти та розуміти мову, яка використовується для радіозв'язку (фразеологія радіообміну), з виданням відповідного сертифіката, визначають установи (організації, екзаменатори), перелік яких встановлено уповноваженим органом у галузі цивільної авіації України.

9. Особливості сертифікації льотчиків ДА, а також пілотів, які мають інші свідоцтва пілотів:

1) курсантам-льотчикам, які розпочали свою підготовку в SFTO або льотчикам, які розпочали свою підготовку в STRTO до дати першого схвалення відповідної організації та які успішно закінчили курс після цієї дати, можуть бути видані SAPL за умови виконання вимог цього Порядку;

2) льотчикам ДА SAPL видається згідно з вимогами цього Порядку за умови успішного проходження затвердженого курсу теоретичної і тренажерної підготовки за індивідуальною спеціальною програмою в АТО. Спеціальна програма теоретичної та тренажерної підготовки складається АТО для кожного льотчика окремо залежно від його фактичного рівня підготовки;

3) пілоти, які мають інші, крім SAPL, свідоцтва пілотів та планують здійснювати льотну експлуатацію державних ПС, можуть отримати SAPL, але права, надані SAPL, можуть бути обмеженими (до успішного проходження спеціальної підготовки в АТО). Зарахуванню у цьому випадку підлягає льотний час, отриманий на тому самому типі ПС, для льотної експлуатації якого видається SAPL, рейтинг або сертифікат.

10. Власник SAPL може користуватися правами, наданими SAPL чи рейтингом, якщо він підтримує компетентність, виконуючи відповідні вимоги цього Порядку.

Власнику SAPL надається право здійснювати льотну експлуатацію ПС за умови наявності чинних рейтингу(ів) та медичного сертифіката.

Для продовження строку дії рейтингу власник протягом 90 днів безпосередньо перед закінченням строку дії рейтингу має пройти перевірку кваліфікації згідно із затвердженою ASA процедурою окремо для літака або для вертольота відповідного типу.

Після первинної видачі або поновлення рейтингу ASA здійснює переоформлення SAPL.

11. Власники свідоцтв (SAPL та FCL) ведуть детальний облік всіх виконаних ними польотів.

III. Схвалення навчальних організацій

1. Загальні вимоги щодо процедури схвалення навчальних організацій

1. Навчальні організації для проведення підготовки авіаційного персоналу ДА до льотної експлуатації ПС та іспитів з цієї підготовки мають отримати схвалення ASA.

2. Навчальна організація може отримати схвалення від ASA на здійснення таких видів діяльності:

1) викладати базові курси з підготовки авіаційного персоналу ДА до льотної експлуатації ПС відповідно до цього Порядку;

2) викладати курси підготовки для отримання рейтингу типу ПС відповідно до цього Порядку;

3) проводити іспити, включаючи іспити для кандидатів на отримання відповідного свідоцтва або рейтингу, які не проходили базові курси підготовки або курси підготовки для отримання рейтингу типу ПС у цій організації.

3. Процедура схвалення навчальної організації поділяється на 5 етапів:

1) узгодження наміру схвалення з ASA;

2) надання до ASA заяви та відповідних документів;

3) попередня оцінка ASA наданих документів;

4) проведення ASA практичної перевірки організації та оцінка відповідності інформації, яка надана в документах;

5) видача відповідного сертифіката схвалення. Перелік інформації, що зазначається у Сертифікаті схвалення навчальної організації з підготовки (перепідготовки та підвищення кваліфікації) авіаційного персоналу державної

авіації до льотної експлуатації авіаційної техніки, наведено в додатку 1 до цього Порядку.

4. Навчальна організація розробляє Керівництво з підготовки та Керівництво з виконання польотів, які містять інформацію, згідно з якою персонал організації виконує свої обов'язки і надає вказівки кандидатам на отримання SAPL, рейтингів та сертифікатів щодо порядку виконання вимог відповідних курсів підготовки. Ці керівництва також містять відомості про сферу діяльності, яка планується для схвалення, перелік видів діяльності (послуг), які становитимуть предмет схвалення, за обсягом, що наведений у заяві на видання або внесення змін до схвалення.

2. Заява на схвалення

1. Для отримання схвалення на право проведення підготовки авіаційного персоналу ДА до льотної експлуатації ПС навчальна організація подає до ASA відповідну заяву.

2. У заяві обов'язково зазначаються такі відомості:

1) повне найменування організації, місцезнаходження та контактні дані навчальної організації;

2) запланований обсяг схвалення або зміна до обсягу схвалення, а саме: тип(и) підготовки, який(і) планує схвалити навчальна організація, та відповідні йому(їм) навчальні програми;

3) дані про особу та кваліфікацію відповідального керівника з підготовки (НТ), та дані про інструкторів з викладання теоретичної частини, інструкторів з підготовки на тренажерах, інструкторів-льотчиків та їх кваліфікацію;

4) стисла інформація щодо наявності приміщень (об'єктів) та обладнання, які будуть використовуватися для проведення відповідних типів підготовки, які планує схвалити навчальна організація, а саме:

приміщень та навчальних класів (аудиторій) для проведення теоретичної підготовки;

FSTD для тренажерної підготовки;

найменування та місцезнаходження аеродромів (вертодромів, злітно-посадкових майданчиків), на яких буде проводитись практична льотна підготовка;

5) перелік ПС, що будуть експлуатуватися з навчальною метою, їх тип, реєстраційні дані, дані про власника та дані щодо сертифіката про льотну придатність.

3. Разом із заявою надаються завірені в установленому законодавством порядку копії Керівництва з підготовки та Керівництва з виконання польотів.

4. Додатком до заяви надається:

інформація про керівний склад навчальної організації;

завірені в установленому законодавством порядку копії установчих документів;

копія сертифіката про акредитацію окремого напрямку підготовки (спеціальності) (свідоцтва про атестацію навчального закладу).

5. Заява підписується керівником навчальної організації із зазначенням його посади, прізвища, власного ім'я, по батькові (за наявності) та дати складання заяви.

3. Вимоги до структури навчальної організації

1. Навчальна організація повинна мати структуру управління, що забезпечує належний контроль на всіх етапах підготовки, та в її роботі задіяна достатня кількість кваліфікованого та компетентного персоналу.

2. Структура навчальної організації та її укомплектованість відповідним персоналом мають відповідати таким вимогам:

1) утримувати необхідну кількість кваліфікованого та компетентного персоналу відповідно до обсягу заявленої підготовки;

2) забезпечувати контроль усіх видів підготовки відповідно до затверджених курсів підготовки;

3) посадові особи, які виконують регламентований обсяг своїх обов'язків, мають відповідний досвід та відповідають стандарту з цих напрямів (курсів) підготовки.

3. Інформація про структуру навчальної організації із зазначенням відповідальних посадових осіб, їх прав та обов'язків, зазначається в Керівництві з підготовки.

4. Вимоги щодо процедур проведення підготовки та до системи якості навчальної організації

1. Навчальна організація встановлює та погоджує з ASA процедури проведення підготовки з метою забезпечення відповідних стандартів підготовки та відповідності зазначеної організації вимогам цього Порядку.

2. Навчальна організація впроваджує систему якості, яка включає:

1) функцію незалежної внутрішньої перевірки з метою моніторингу дотримання стандартів підготовки, достовірності екзаменів з теоретичних знань і оцінювання практичних навичок, дотримання встановлених процедур;

2) систему зворотного зв'язку для доведення інформації про результати перевірки уповноваженій особі (особам) та відповідальному керівнику з підготовки (НТ) для вжиття у разі потреби запобіжних або коригувальних заходів.

5. Вимоги до персоналу навчальної організації

1. У навчальній організації призначається відповідальний керівник з підготовки (НТ). Він забезпечує виконання зобов'язань з підготовки, яку проводить навчальна організація (теоретичної, льотної та (або) тренажерної), контроль рівня опанованих навиків та отриманих знань кожною особою, яка навчається.

2. На НТ покладаються такі обов'язки:

- 1) забезпечення відповідності підготовки вимогам цього Порядку та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність ДА;
- 2) розробка та впровадження системи якості підготовки, що полягає в:
забезпеченні достатнього обсягу навчання з теоретичної підготовки, а також обсягу практичного навчання на ПС або на тренажерах (FSTD);
відстеженні успішності навчання кожного окремого кандидата.

3. У навчальній організації призначається уповноважена особа з якості, відповідальна за забезпечення відповідності організації вимогам цього Порядку. Ця особа підпорядковується відповідальному керівнику організації.

4. Якщо навчальна організація пропонує підготовку для різних типів ПС, НТ повинен мати одного або більше помічників для проведення навчальних льотних курсів для різних типів ПС.

5. Вимоги до знань, досвіду і компетентності інструкторів (викладачів) і екзаменаторів з оцінювання теоретичної підготовки та екзаменаторів з оцінювання практичних навичок визначаються в Керівництві з підготовки.

Інструктори (викладачі) теоретичної частини повинні мати практичний досвід роботи в галузі авіації за напрямками, необхідними для відповідної тематики навчання, та мати попередній досвід викладання теоретичних курсів з

тематики, яку такий інструктор (викладач) буде викладати. За відсутності досвіду викладацької діяльності – мають пройти курс підготовки з прийомів викладання та навчання.

Інструктори (викладачі) теоретичної частини перед їх затвердженням мають підтвердити свою компетентність шляхом проведення тестової лекції (зайняття), яка(є) базується на матеріалах, розроблених ними для дисципліни, яку вони планують викладати.

Льотчики-інструктори та інструктори з навчання на тренажерах повинні мати кваліфікацію, передбачену цим Порядком у частині, що стосується підготовки, яку вони проводять, та відповідний сертифікат. Кількість курсантів, закріплених за одним льотним інструктором, не має перевищувати 6 осіб під час практичної льотної підготовки.

Особа може поєднувати функції інструкторського (льотного) та викладацького (теоретичного) персоналу за умови дотримання вимог цього пункту.

6. У разі проведення практичної підготовки та/або оцінювання практичних навичок курсантів організацією-субпідрядником персонал АТО обов'язково залучається до проведення цих заходів, про що зазначається в Керівництві з підготовки.

7. Інструктори (викладачі), а також екзаменатори з оцінювання теоретичної підготовки мають не рідше ніж кожні 60 місяців підвищувати свою кваліфікацію з питань, які ними викладаються або оцінюються.

8. Організація веде облік своїх інструкторів (викладачів) та екзаменаторів з оцінювання теоретичної підготовки та практичних навичок і зберігає облікові записи протягом не менше п'яти років після припинення ними відповідної діяльності в АТО. Такі облікові записи мають утримуватися в актуальному стані. У записах відображається інформація про досвід і кваліфікацію, рівень

підготовки та напрями подальшого підвищення кваліфікації зазначених осіб.

9. На всіх інструкторів (викладачів), а також екзаменаторів з оцінювання теоретичної підготовки та практичних навичок ведуться особові справи (картки).

10. АТО зобов'язана належно зберігати та захищати персональні дані свого персоналу та осіб, які навчаються, згідно з вимогами чинного законодавства та Закону України "Про захист персональних даних".

6. Вимоги до приміщень (об'єктів) навчальної організації

1. Розміри, конструкція та розташування приміщень (об'єктів) навчальної організації мають забезпечувати належне виконання всіх запланованих навчальних та екзаменаційних заходів.

2. Максимальна кількість осіб, які навчаються та одночасно проходять теоретичну наземну підготовку, має бути такою, щоб не заважати ефективному сприйняттю навчальної інформації, але не більше 28 осіб.

Максимальна кількість осіб, які навчаються та одночасно проходять заняття за предметами, що вимагають високого ступеня контролю або практичних відпрацювань, не має перевищувати 15 осіб на одного інструктора (викладача).

3. Розміри приміщення для проведення іспитів з теоретичної частини мають бути такими, щоб під час іспиту жоден із курсантів не міг читати текст, написаний на папері або набраний на екрані комп'ютера іншим курсантом.

4. Практичні заняття курсантів під час їх підготовки на тренажерах проводяться у відокремлених від навчальних класів відповідних приміщеннях,

а практична льотна підготовка безпосередньо на ПС – на визначених аеродромах (вертодромах) та/або злітно-посадкових майданчиках, що мають відповідний допуск до експлуатації. У разі неспроможності навчальної організації виділити такі об'єкти, можуть використовуватися відповідні об'єкти організації-субпідрядника, про що зазначається в Керівництві з підготовки.

5. Інструктори (викладачі), екзаменатори та експерти для проведення теоретичного навчання та екзаменів з перевірки знань з відповідних дисциплін забезпечуються приміщенням(и) з метою їх підготовки до виконання своїх обов'язків.

6. Умови зберігання екзаменаційної документації та навчальних записів мають забезпечити їх утримання в належному стані протягом 20 років. Приміщення для зберігання документів та приміщення для проведення теоретичного навчання і екзаменів з перевірки знань можуть бути об'єднані за умови дотримання відповідних заходів безпеки.

7. У навчальній організації виділяється приміщення (бібліотека) для розміщення технічної, навчальної літератури та інформаційних матеріалів відповідно до обсягу запропонованих курсів підготовки.

8. У кожному навчальному приміщенні (аудиторії) залежно від призначення, для належного засвоювання навчального матеріалу слухачами, встановлюється відповідне презентаційне обладнання, розміщуються ілюстративні матеріали (стенди, схеми, карти), відповідні макети та (або) зразки тощо.

9. Організація, що проводить підготовку для отримання рейтингу типу ПС, повинна мати ПС відповідного типу або мати доступ до нього. Дозволяється використовувати тренажерні пристрої відповідного типу ПС за

умови дотримання відповідних стандартів підготовки.

10. Кожний курсант забезпечується навчальними матеріалами, які охоплюють зміст відповідного курсу підготовки.

11. Курсантам має бути наданий доступ до зразків документації, що зберігається в бібліотеці, щодо льотної експлуатації та технічної інформації, зазначеної в пункті 7 цієї глави. Кожен курсант забезпечується копією керівництва з льотної експлуатації ПС відповідного типу, на яке проводиться підготовка.

12. АТО зберігає документацію з підготовки, екзаменування та оцінювання практичних навичок курсантів протягом не менше 20 років після закінчення курсів підготовки цими курсантами.

7. Загальні умови допуску курсантів до підготовки в АТО

1. АТО має забезпечити, щоб курсанти відповідали умовам допуску до підготовки, визначеним цим Порядком, у тому числі, що стосується їх допуску за висновками ЛЛК.

2. АТО має встановити вступні вимоги для курсантів у своїх процедурах. Вступні вимоги мають забезпечити, щоб курсанти мали достатньо знань, особливо в галузі фізики і математики, щоб мати можливість успішно виконати підготовку.

8. Загальні вимоги до навчальних програм

1. Навчальні програми мають розроблятися для кожного окремого виду навчального курсу.

2. Навчальна програма має містити розподіл теоретичних та практичних (польотних) занять, як у щотижневому, так і в поетапному вигляді, перелік стандартних вправ та коротке викладання навчального курсу.

3. Зміст і послідовність виконання навчальної програми мають бути визначені в Керівництві з підготовки.

9. Особливі вимоги до процедури екзамену

1. Персонал АТО відповідає за збереження в таємниці екзаменаційних питань.

2. Курсант, який під час іспиту з теоретичних дисциплін використовував матеріали, що стосуються предмета іспиту, крім екзаменаційних паперів та відповідних дозволених матеріалів, відсторонюється від складання іспиту. У цьому випадку АТО має змінити форму екзаменування (тестування, письмова форма, усна форма), повідомити про це курсанта та встановити дату повторного складання іспиту. АСА докладно інформується про кожний такий випадок упродовж одного календарного місяця.

10. Загальні вимоги до навчальних повітряних суден та авіаційних тренажерів

1. АТО має забезпечити наявність достатньої кількості навчальних ПС та (або) FSTD, що відповідає обсягу навчальних курсів, які проводить. На кількість навчальних ПС може впливати одночасна наявність в організації доступних FSTD відповідного типу ПС.

2. Кожне навчальне ПС, на якому проводиться практична льотна підготовка, має бути обладнаним:

1) відповідно до навчальних специфікацій, що стосуються курсу, в якому таке ПС використовується;

2) основними органами керування, до яких мають доступ курсант і інструктор (подвійні органи керування).

3. Навчальні ПС за категорією та типом мають відповідати курсам підготовки, зокрема:

1) ПС, необхідні для відпрацювання польотів за приладами, мають бути обладнані для відтворення інструментальних метеорологічних умов (ІМС). Для льотної підготовки та тестування до польотів по маршруту за приладами ПС має бути обладнаним для виконання польотів по маршруту за правилами польотів за приладами (далі – ІППІ (IFR));

2) під час навчання на літаках – ПС дає змогу відпрацьовувати маневри уникнення звалювання та штопору;

3) для курсів підготовки льотних інструкторів (FI) на літаках, ПС дає змогу відпрацьовувати маневри виходу зі штопору (у фазі розвитку штопору);

4) під час навчання на вертольотах – використовуються вертольоти, що дають змогу продемонструвати політ у режимі авторотації.

4. Навчальна організація, яка має намір проводити навчання на FSTD, має відповідати таким умовам:

1) FSTD відповідає вимогам цього Порядку;

2) специфікації та кількість FSTD відповідають навчальній програмі (FSTD має бути обладнаний відповідно до вимог навчальної специфікації курсу, в якому він використовується);

3) у разі використання комплексного пілотажного тренажера (FFS) він має повноцінно моделювати відповідний тип ПС;

4) в організації запроваджена система, яка дає змогу ефективно відстежувати зміни в роботі FSTD, а також відсутність наслідків таких змін для повноти та якості навчальної програми.

11. Загальні вимоги до аеродромів (вертодромів), злітно-посадкових майданчиків, що використовуються для практичного льотного навчання

1. У разі проведення практичної льотної підготовки на ПС АТО зобов'язана використовувати аеродроми (вертодроми) або злітно-посадкові (робочі майданчики), які мають такі структури та характеристики, що дають змогу проводити підготовку, враховуючи особливості курсу підготовки, а також особливості типів ПС, що використовуються.

2. Базовий аеродром (вертодром) або злітно-посадковий майданчик (далі – аеродром), або інші альтернативні аеродроми, на яких планується проводити навчання, мають бути допущені до проведення польотів за встановленими процедурами, та мати для проведення польотів за правилами візуальних польотів (далі – ПВП (VFR)) таке мінімальне обладнання:

1) як мінімум одна злітно-посадкова смуга або кінцева ділянка заходу на посадку та зльоту (FATO), що дозволяє виконувати стандартний зліт та посадку в межах технічних характеристик усіх ПС, що використовуються для навчальних польотів;

2) індикатор напрямку та швидкості вітру (вітровий конус), який знаходиться в полі зору з кінця кожної ЗПС або лінії попереднього старту;

3) відповідне електричне освітлення злітно-посадкової смуги аеродрому (злітно-посадкового майданчика), якщо така (такий) використовується для нічних тренувань.

На аеродромі має бути присутня група керівництва навчальними польотами, за виключенням неконтрольованих аеродромів або злітно-посадкових майданчиків, де навчальні вимоги можуть безпечно здійснюватись іншими засобами зв'язку типу борт-земля.

3. Крім вимог, зазначених у пункті 2 цієї глави, додатково для льотної

підготовки на вертольотах навчальні майданчики мають бути доступні для:

- 1) відпрацювання роботи в обмеженій зоні;
- 2) імітування відмови двигуна і авторотації;
- 3) імовірної експлуатації на ухилах.

12. Загальні вимоги до зберігання та ведення звітної документації

1. АТО протягом не менше 20 років після завершення курсу підготовки зберігає такі документи:

- 1) докладні відомості про наземну, льотну підготовку кожного курсанта та практичну підготовку на тренажерах та ПС;
- 2) докладні та періодичні звіти інструкторів про хід підготовки, включаючи оцінки курсантів, а також відомості про проміжні льотні перевірки, прогресивні тести та іспити під час проходження теоретичної підготовки;
- 3) відомості про свідоцтва (посвідчення), рейтинги та сертифікати курсантів, включаючи строк їх дії.

2. Інформація про теоретичну, тренажерну та льотну підготовку, отриману кожним курсантом, детальні та регулярні звіти інструкторів про хід навчального процесу, у тому числі оцінки з льотних перевірок та теоретичних екзаменів, мають бути занесені до Картки успішності курсанта. Карта успішності має містити всі вправи індивідуальної навчальної програми (курсу). Інструктор має заповнювати цю картку за результатами оцінювання або завершенню вправ.

13. Загальні вимоги до Керівництва з підготовки та Керівництва з виконання польотів

1. АТО розробляє та впроваджує Керівництво з підготовки та Керівництво з виконання польотів, які містять інформацію, за допомогою якої

персонал АТО виконує свої обов'язки, а курсанти отримують вказівки щодо способів виконання вимог навчального курсу.

2. У Керівництві з виконання польотів мають бути визначені схеми обмеження льотного часу для курсантів, а також для інструкторів-пілотів, включаючи максимальну кількість льотних годин, максимальне льотне навантаження та мінімальний час відпочинку між періодами виконання інструкторських обов'язків.

3. У Керівництві з підготовки наводяться стандарти, завдання та навчальні цілі для кожної фази підготовки, проходження якої вимагається від курсантів, а також такі елементи:

- 1) план підготовки;
- 2) інструктажі та льотні вправи;
- 3) підготовка на FSTD, якщо така проводиться;
- 4) теоретична підготовка.

14. Додаткові загальні вимоги до навчальних організацій, які проводять курси дистанційного навчання

1. Навчальна організація має отримати дозвіл ASA на проведення модульних програм з використання дистанційного навчання під час проведення:

- 1) модульних курсів з теоретичної підготовки;
- 2) курсів з додаткової теоретичної підготовки для отримання рейтингу типу ПС.

2. Усі викладачі (інструктори) мають знати вимоги програми дистанційного навчального курсу.

3. Викладачі (інструктори) мають вести розгорнуті записи для моніторингу рівня академічної успішності курсантів та відповідність їх встановленим часовим рамкам щодо проходження модульних курсів.

4. Загальна кількість часу, що виділяється для класних занять, має становити не менше ніж 10% загальної тривалості курсу по кожній темі.

5. У суб'єктах ДА мають бути створені відповідні умови для проведення дистанційного навчання.

15. Вимоги до процедури видачі або внесення змін до схвалення навчальної організації

1. АТО має повідомляти ASA про заплановані зміни, які впливають на схвалення, до введення таких змін у дію, щоб дати змогу ASA визначити безперервність відповідності організації вимогам цього Порядку та за необхідності – внесення відповідних змін до сертифіката схвалення АТО.

ASA може визначити умови, за яких можливе продовження діяльності АТО при введенні таких змін, або зробити висновок щодо призупинення дії сертифіката схвалення АТО.

Неповідомлення ASA про такі зміни може привести до призупинення дії або анулювання сертифіката схвалення АТО з дати фактичного впровадження таких змін.

2. У випадку отримання від навчальної організації заяви на видання або внесення змін до схвалення ASA має:

1) перевірити відповідність процедур, зазначених у Керівництві з підготовки, вимогам цього Порядку і наявність підпису відповідального керівника;

2) організувати перевірку відповідності навчальної організації вимогам

цього Порядку.

3. Усі невідповідності, що виявлені під час перевірки навчальної організації, мають бути підтверджені ASA в письмовій формі та надані цій організації.

4. До дати видачі сертифіката схвалення всі невідповідності мають бути усунуті навчальною організацією відповідно до вимог цього Порядку.

5. Схвалення навчальної організації передбачає використання відповідної процедури безперервної дії, яка полягає в тому, що:

1) кожна навчальна організація повністю перевіряється на відповідність вимогам цього Порядку за період, що не перевищує два роки. Перевіркою здійснюється моніторинг проведення не менше одного курсу підготовки та одного екзамену в цій організації;

2) виявлені недоліки мають опрацьовуватися відповідно до пункту 7 цієї глави.

6. Умови видачі сертифіката схвалення:

1) ASA погоджує Керівництво з підготовки та Керівництво з виконання польотів навчальної організації і видає заявникові сертифікат схвалення;

2) ASA видає такий сертифікат лише за умови відповідності навчальної організації вимогам цього Порядку.

7. Якщо шляхом перевірок буде виявлено невідповідність вимогам цього Порядку, ASA має вжити таких заходів:

1) при недоліках категорії рівня 1 – анулювати, обмежити або призупинити дію сертифіката схвалення організації в цілому або частково залежно від серйозності недоліків, якщо організацією не вжито ефективних коригувальних заходів у триденний строк після отримання відповідного

письмового повідомлення (недоліками категорії рівня 1 є: істотна невідповідність процесу екзаменування вимогам цього Порядку, внаслідок чого екзаменування може бути визнане недійсним; відмова надати представникам ASA доступ до об'єктів (приміщень) організації в робочий час після письмового запиту; істотна невідповідність процесу підготовки вимогам цього Порядку);

2) при недоліках категорії рівня 2 – визначити період здійснення коригувальних заходів залежно від характеру невідповідності до 6 місяців (недоліком категорії рівня 2 є інша невідповідність процесу підготовки вимогам цього Порядку, крім недоліків категорії рівня 1). Зважаючи на серйозність невідповідностей рівня 2, ASA може встановлювати період менший ніж 6 місяців.

Повідомлення про виявлення невідповідностей ASA надає відповідальному керівнику організації.

Після отримання повідомлення від ASA про невідповідність вимогам цього Порядку утримувач сертифіката схвалення АТО розробляє план дій із коригування і вживає, за погодженням з ASA, коригувальних заходів протягом визначеного періоду.

У разі неспроможності АТО забезпечити відповідність вимогам протягом визначеного ASA періоду, останній вживає заходів із часткового або повного призупинення дії наданого цій організації схвалення.

8. Сертифікат схвалення має необмежений строк дії і залишається чинним за умови, що:

організація відповідає вимогам цього Порядку;

представникам ASA надано доступ до організації з метою перевірки відповідності вимогам цього Порядку;

сертифікат схвалення не було здано, припинено або анульовано.

У разі анулювання сертифіката схвалення навчальної організації він підлягає поверненню до ASA.

IV. Авіаційні тренажери. Класифікація, оцінка та використання

1. Класифікація FSTD здійснюється з метою визначення технічних критеріїв і характеристик імітації польоту ПС, формування рекомендацій до навчання, професійної підготовки тощо. При цьому мінімальні стандарти кваліфікаційної оцінки дозволяють охарактеризувати та здійснити вибір типу тренажера.

2. У ДА використовуються FSTD, які виготовляються на базі ПС таких типів, що використовуються тільки в ДА (Мі-24, МіГ-29, Л-39, Су-24, 25, 27 тощо), та таких типів ПС, що використовуються в державній та цивільній авіації (Мі-2, 8, Іл-76, Ан-2, 24, 26, 30, 32 тощо).

3. FSTD, які виготовляються на базі ПС, що використовуються тільки в ДА, можуть бути комплексними, пілотажними та спеціалізованими (процедурними).

Вони призначені для набуття, підтримки і вдосконалення практичних навичок та умінь авіаційного персоналу в усьому діапазоні режимів та на всіх етапах польоту конкретного типу ПС з метою виконання різних бойових (спеціальних) завдань з урахуванням специфіки діяльності центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму складі ПС ДА.

4. FSTD, які виготовляються на базі ПС такого типу, що використовуються в державній та цивільній авіації, класифікуються за міжнародними стандартами цивільної авіації, прийнятими в Україні, і за кваліфікаційними рівнями поділяються на:

1) комплексний пілотажний тренажер (FFS – Full Flight Simulator) – повнорозмірна копія кабіни ПС конкретного типу, моделі, серії, що включає комплект всього обладнання та програмного забезпечення,

необхідного для відтворення експлуатації ПС на землі і в повітрі, систему візуалізації, що забезпечує огляд екіпажу з кабіни, та систему рухомості;

2) тренажер льотної підготовки (FTD – Flight Training Device) – копія обладнання, панелей та органів керування конкретного типу ПС, у закритій або відкритій кабіні екіпажу, у тому числі комплект всього обладнання та програмного забезпечення, необхідного для відтворення експлуатації ПС на землі та в повітрі. Для FTD не вимагається наявність систем рухомості та візуалізації;

3) процедурний навігаційний тренажер (FNPT – Flight and Navigation Procedures Trainer) – нерухомий тренувальний засіб з макетом кабіни конкретного типу ПС, включаючи комплект обладнання та програмного забезпечення, необхідного для відтворення експлуатації ПС на землі та в повітрі. Для FNPT не вимагається наявність систем візуалізації;

4) інше тренувальне обладнання (OTD – Other Training Devices) – тренувальне обладнання (окрім FSTD), що дозволяє здійснювати тренування без необхідності повного відтворення середовища кабіни екіпажа;

5) базове приладове тренувальне обладнання (BITD – Basic Instrument Training Device) – наземне базове тренувальне обладнання, що може бути обладнане екранами з панелями приладів та засобами керування з пружинними механізмами для відпрацювання процедур польоту за приладами.

5. Класифікація FSTD проводиться за такими загальними ознаками:

моделювання акселераційних впливів;

обсяг модельованих систем керованого об'єкта та кількість професійних навичок, що відпрацьовуються залежно від галузі практичного використання та виду авіаційної техніки, що моделюється;

спосіб виконання або спосіб сполучення з апаратурою;

особливості розміщення;

вид імітаційного середовища, що використовується;

спосіб керування процесом тренування та навчання;

ступінь реалізації зворотного зв'язку;

ступінь уніфікації елементів тренажера або ступінь використання зовнішніх (відносно тренажера) засобів колективного користування;

рівень досконалості тощо.

6. Під час проведення процедури замовлення виготовлення FSTD для використання в інтересах ДА замовник має розробити та погодити з Міноборони технічні вимоги до FSTD та технічне завдання на виготовлення FSTD.

7. Розроблення технічних вимог та технічного завдання для виготовлення відповідного FSTD, що створюється на базі такого типу ПС, яке використовується в державній та цивільній авіації (Mi-2, 8, Іл-76, Ан-2, 24, 26, 30, 32 тощо) проводиться згідно з вимогами, встановленими уповноваженим органом у галузі цивільної авіації України. До цих вимог можуть додаватися вимоги (технічні критерії й характеристики) відповідно до потреб замовника.

8. До складу комісії, що створюється замовником для прийому FSTD на постачання (озброєння), обов'язково залучаються представники ASA.

За результатами роботи комісії ASA визначає:

перелік та об'єм перевірок, які дозволяється здійснювати на даному FSTD для отримання та/або підтримання чинності SAPL, рейтингів, дозволів та сертифікатів;

умови зарахування нальоту на FSTD до загального нальоту на реальному ПС залежно від можливостей FSTD.

9. FSTD, який використовується в інтересах ДА, підлягає оцінюванню:

1) початкова оцінка FSTD проводиться з метою перевірки його придатності для використання під час прийому на постачання (озброєння).

Вона включає проведення валідаційної оцінки FSTD на місці його установки;

2) валідаційна оцінка FSTD проводиться з метою підтвердження відповідності льотно-технічних характеристик FSTD аналогічним характеристикам ПС на основі отриманих даних льотних випробувань (льотно-технічні характеристики, характеристики стійкості і керованості та інші необхідні параметри, зареєстровані за допомогою електричних або електронних засобів, що дозволяють сформувати набір відповідних параметрів, з якими можна порівняти аналогічні параметри FSTD і ПС);

3) спеціальна валідаційна оцінка FSTD проводиться із залученням представників ASA за таких обставин:

суттєві зміни апаратного та/або програмного забезпечення, які можуть вплинути на якість керованості FSTD і відтворювані на ньому льотно-технічні характеристики або системи;

отримання заяви про сплановану модернізацію FSTD для отримання більш високого кваліфікаційного рівня;

виявлення ситуації, що свідчить про те, що робота FSTD не відповідає стандартним вимогам, що пред'являються до нього під час проведення початкової кваліфікаційної оцінки.

Деякі із зазначених вище обставин можуть вимагати проведення випробувань.

10. Валідаційна оцінка FSTD проводиться ASA кожні 12 місяців. Строк може бути подовжено, але не більше ніж до 36 місяців, якщо під час двох попередніх періодичних валідаційних оцінок FSTD не було виявлено відхилень від параметрів першої валідаційної оцінки.

11. Валідаційна оцінка FSTD проводиться АТО позапланово за повідомленням екзаменаторів, якщо під час експлуатації FSTD були виявлені відхилення від параметрів початкової валідаційної оцінки. За результатами цієї оцінки складається звіт, який надається до ASA.

12. Для перевірки FSTD організація, що використовує FSTD, призначає особу з відповідним льотним досвідом для випробування та перевірки функціональних можливостей FSTD. Визначена особа щороку проводить спеціальні тести, аналізує їх результати та надсилає звіти до ASA.

13. В організації, що використовує FSTD, має бути створена система якості, яка контролюватиме, щоб тренажерні навчальні пристрої були однаковими (стандартними) для всіх курсантів (авіаційного персоналу), що навчаються на затвердженому курсі (здійснюють перевірку навичок, професійну перевірку та/або оцінку компетентності).

V. Видача свідоцтва, рейтингу та сертифіката

1. Загальні положення щодо видачі свідоцтва, рейтингу чи сертифіката

1. ASA відповідає за:

встановлення форми та загальну організацію процесу видачі свідоцтв, рейтингів чи сертифікатів;

прийняття рішень стосовно видачі, продовження дії, відновлення, внесення змін і обмежень, призупинення дії або анулювання свідоцтв, рейтингів та сертифікатів.

2. Член льотного екіпажу державного ПС може здійснювати самостійну професійну діяльність з льотної експлуатації державного ПС лише за умови, що він має відповідне свідоцтво.

Членам льотного екіпажу державного ПС видаються такі свідоцтва:

свідоцтво льотчика державної авіації (літак/вертоліт) (SAPL (A/H)).
Перелік інформації, що зазначається у Свідоцтві льотчика державної авіації, наведено в додатку 2 до цього Порядку;

свідоцтво члена екіпажу повітряного судна (FCL). Перелік інформації, що зазначається у Свідоцтві члена екіпажу державного повітряного судна, наведено в додатку 3 до цього Порядку.

3. Членам льотного екіпажу державного ПС за результатами сертифікації видаються сертифікати, які засвідчують їх відповідність вимогам цього Порядку:

сертифікат інструктора. Перелік інформації, що зазначається у Сертифікаті інструктора, який здійснює льотне навчання (навчання на тренажерах) льотного складу державної авіації, наведено в додатку 4 до цього Порядку;

сертифікат екзаменатора. Перелік інформації, що зазначається у Сертифікаті екзаменатора, який здійснює перевірку професійної придатності (навчання на тренажерах) льотного складу державної авіації, наведено в додатку 5 до цього Порядку.

4. Подання на отримання, продовження дії або відновлення свідоцтва члена екіпажу державного ПС, відповідних рейтингів та сертифікатів направляються ASA. До заяви додаються документи, які підтверджують відповідність кандидата вимогам щодо отримання, продовження дії або відновлення свідоцтв члена екіпажу ПС та пов'язаних з ними розширення прав, відповідних рейтингів та сертифікатів.

5. Обмеження або розширення прав, наданих свідоцтвом, має бути занесене ASA до свідоцтва у вигляді відповідного рейтингу.

6. Курсанти АТО допускаються до проходження програми льотної підготовки за умови, що вони мають посвідчення курсанта-льотчика (літак/вертоліт), умови отримання якого визначаються АТО у Керівництві з підготовки.

7. Курсанту забороняється здійснювати самостійні польоти без нагляду інструктора до отримання відповідного дозволу.

8. Курсант може здійснювати перший самостійний політ (для літаків, вертольотів), за умови, що йому виповнилося 16 років.

9. Кандидат на отримання SAPL повинен мати вік не менше 20 років.

10. Кандидат на отримання SAPL має:

1) пройти відповідну підготовку в АТО. Курс теоретичних знань має поєднуватися з курсом льотного навчання для літака та для вертольота відповідно. Курс має включати теоретичну, тренажерну та льотну підготовку, що передбачається свідоцтвом. Теоретична підготовка має складати не менше 750 годин навчання (академічних), які мають бути поділені таким чином, щоб для кожної дисципліни призначалося не менше ніж:

Повітряне законодавство – 40 годин;

Загальні знання ПС – 80 годин;

Планування та виконання польоту – 90 годин;

Людський фактор та обмеження – 50 годин;

Метеорологія – 60 годин;

Навігація – 150 годин;

Експлуатаційні процедури – 20 годин;

Принципи польоту – 30 годин;

Зв'язок – 30 годин;

2) пройти льотну підготовку на ПС, що має сертифікат льотної придатності, виданий або визнаний ASA;

3) пройти льотну підготовку на тому самому типі ПС, що планується до використання під час перевірки навичок (професійної перевірки) для отримання SAPL;

4) мати наліт, що відповідає умовам отримання SAPL.

11. Кандидат на отримання SAPL має продемонструвати:

1) рівень знань, що відповідає вимогам до SAPL, та підтвердити відповідність рівня отриманих знань (іспити) за дисциплінами, зазначеними у підпункті 1 пункту 10 цієї глави;

2) знання англійської мови не менше ніж четвертого рівня відповідно до вимог цього Порядку, в іншому випадку SAPL може бути видано з обмеженнями, зазначеними в пункті 5 розділу II цього Порядку;

3) навички з техніки пілотування (виконати практичну перевірку навичок як пілот літака (вертольота), що включає відповідні процедури та маневри).

12. Зміст практичних перевірок навичок визначається ASA для літаків та вертольотів відповідно.

13. У випадку неспроможності успішно виконати перевірку навичок за дві спроби проводиться додаткова практична підготовка.

14. Курс перенавчання для власників SAPL(A), які перенавчаються на SAPL(H), або для власників SAPL(H), що перенавчаються на SAPL(A), розробляється АТО та затверджується ASA.

Практичне перенавчання проводиться на ПС, що має сертифікат льотної придатності, виданий або визнаний ASA.

2. Спеціальні вимоги до свідоцтва льотчика державної авіації (літак) (SAPL (A))

1. Права власника SAPL(A) включають виконання функцій командира екіпажу ПС або другого пілота на літаках ДА під час виконання польотів у повітряному просторі України та в міжнародному повітряному просторі.

2. Кандидат на одержання свідоцтва SAPL(A) повинен мати загальний наліт не менше ніж 200 годин льотчиком, 20 з яких можуть бути виконані на комплексному пілотажному тренажері (FFS), у тому числі не менше ніж:

1) 80 годин нальоту з інструктором;

2) 20 годин під наглядом інструктора, з яких не менше ніж 8 годин маршрутного нальоту та хоча б один маршрутний політ на відстань понад 150 км з посадкою на аеродромі, що не є аеродромом вильоту, виконанням процедури підготовки до повторного вильоту та повернення на аеродром вильоту;

3) 10 годин нальоту за приладами (за наявності відповідного обладнання ПС), з яких не більше ніж 3 години можуть бути часом наземного тренування за приладами;

4) 5 годин нальоту, виконаних вночі командиром екіпажу ПС або другим пілотом (за наявності відповідного обладнання ПС).

3. Кандидат на одержання свідоцтва SAPL(A) багатопілотного літака має обов'язково пройти навчання із взаємодії членів екіпажу (MCC).

Кандидат на отримання свідоцтва SAPL(A) багатопілотного літака має пройти перевірку навичок згідно з вимогами ASA для підтвердження здатності виконувати необхідні процедури та маневри командиром екіпажу ПС багатопілотного літака за ІППІ (IFR) (за наявності відповідного обладнання ПС) та наявності рівня компетентності, що відповідає правам, передбаченим свідоцтвом.

4. Перевірка навичок виконується на літаку або на FFS такого самого типу ПС. FFS у цьому випадку має бути сертифікований уповноваженим органом у галузі цивільної авіації або мати дозвіл ASA для виконання такої перевірки.

3. Спеціальні вимоги до свідоцтва льотчика державної авіації (вертоліт) (SAPL(H))

1. Права власника SAPL(H) включають виконання функцій командира екіпажу або другого пілота на вертольотах ДА під час виконання польотів у повітряному просторі України та в міжнародному повітряному просторі.

2. Кандидат на одержання свідоцтва SAPL(H) повинен мати загальний наліт не менше ніж 200 годин льотчиком, 20 з яких можуть бути виконані на авіаційному тренажері (FSTD, FNPT або FFS), у тому числі не менше ніж:

1) 80 годин нальоту з інструктором;

2) 20 годин під наглядом інструктора, з яких не менше 8 годин маршрутного нальоту та хоча б один маршрутний політ на відстань понад 100 км з повними зупинками після посадки на двох аеродромах (майданчиках), що не є аеродромами (майданчиками) вильоту;

3) 45 годин льотної підготовки на такому самому типі вертольота, що буде використовуватися під час перевірки навичок.

3. Кандидат на одержання свідоцтва SAPL(H) багатопілотного вертольота має пройти навчання із взаємодії членів екіпажу (MCC).

Кандидати на отримання SAPL (H) мають пройти перевірку навичок згідно з вимогами ASA для підтвердження здатності виконувати необхідні процедури та маневри командиром екіпажа багатопілотного вертольота та наявності рівня компетентності, що відповідає правам, передбаченим свідоцтвом.

4. Перевірка навичок виконується на вертольоті або на FFS такого самого типу ПС. FFS у цьому випадку має бути сертифікований уповноваженим органом у галузі цивільної авіації або мати дозвіл ASA для виконання такої перевірки.

4. Рейтинг типу ПС

1. Обставини, за яких вимагаються рейтинги типу ПС:

1) власники SAPL не мають права виконувати функції льотчика на даному типі ПС, якщо вони не мають чинного рейтингу цього типу ПС, за винятком випадків проходження перевірки навичок або професійних перевірок для відновлення рейтингу типу ПС, або під час проходження льотної підготовки для отримання рейтингу типу ПС (перенавчання);

2) під час виконання польотів, пов'язаних із перенавчанням на новий тип ПС, льотчики повинні мати допуск до практичного перенавчання на новий тип ПС за відповідним Курсом (Програмою) бойової (спеціальної) підготовки, оформлений наказом відповідного начальника;

3) якщо льотну підготовку проводять організації-розробники ПС або організації-виробники ПС у межах їх повноважень, які стосуються введення нового типу або модифікації типу ПС, а також у разі проведення навчальних польотів для отримання рейтингу щодо права проведення льотних випробувань, виконання таких польотів дозволяється тільки за дозволом ASA.

2. Права власника рейтингу типу ПС полягають у можливості виконання функцій льотчика на ПС, тип якого зазначено в рейтингу.

3. Для отримання дозволу на виконання польотів на іншій модифікації ПС, у межах одного рейтингу типу, льотчик має пройти підготовку з вивчення відмінностей (теоретичну та/або практичну) відповідної модифікації ПС.

4. Інформація щодо підготовки з вивчення відмінностей має бути внесена до льотної книжки льотчика.

5. Вимоги щодо отримання рейтингу типу ПС:

1) кандидат на отримання рейтингу типу ПС має пройти відповідний курс

підготовки в АТО. Курс підготовки для отримання рейтингу типу ПС включає обов'язкові елементи підготовки для відповідного типу, які визначено у затверджених курсах підготовки;

2) кандидат на отримання рейтингу типу ПС, для підтвердження рівня теоретичних знань, необхідних для безпечної експлуатації ПС відповідного типу, має скласти іспити з теоретичної підготовки, організацію яких забезпечує АТО, при цьому такі іспити мають проводитися у вигляді письмових тестів та складатися не менше ніж зі 100 запитань з декількома варіантами відповідей, які належним чином охоплюють основні предмети навчальної програми;

3) кандидат на отримання рейтингу типу ПС має пройти перевірку навичок для підтвердження наявності вмінь, необхідних для безпечної експлуатації ПС відповідного типу, протягом 12 місяців після початку курсу підготовки для отримання рейтингу типу ПС та оформити заяву на отримання рейтингу типу ПС.

6. Власник чинного рейтингу типу ПС, який є кандидатом на отримання додаткових кваліфікаційних дозволів стосовно цього самого типу ПС, вважається таким, що відповідає вимогам до теоретичних знань стосовно цього типу ПС.

7. Строк дії рейтингу типу ПС становить 12 місяців.

8. У разі перевищення строку 12 місяців з дати закінчення теоретичного курсу перенавчання до дати виконання практичної перевірки навичок для підтвердження наявності вмінь, необхідних для безпечної експлуатації ПС відповідного типу, кандидат має повторно пройти курс підготовки для отримання рейтингу типу ПС в АТО. Об'єм повторного курсу підготовки для отримання рейтингу типу ПС визначає АТО у кожному окремому випадку індивідуально під час вхідного контролю.

9. АТО розробляє та вносить до Керівництва з підготовки курси підготовки для отримання рейтингу типу ПС на кожний тип ПС, щодо якого проводить підготовку (перенавчання).

5. Спеціальні вимоги для отримання рейтингу типу ПС – літаки

1. Кандидат, що вперше отримує рейтинг типу ПС для однопілотних літаків, повинен мати 50 годин льоту на літаках в якості командира екіпажу.

2. Перед початком льотної підготовки для отримання рейтингу типу ПС для однопілотних літаків, класифікованих як такі, що мають високі льотно-технічні характеристики (літаки тактичної авіації), кандидати, що отримують рейтинг типу ПС вперше, повинні:

мати не менше 120 годин загального льоту, з яких 50 – командиром екіпажу на літаках;

мати довідку про успішне завершення додаткового курсу теоретичної підготовки (перенавчання на тип ПС) в АТО;

пройти теоретичні іспити відповідно до вимог цього Порядку для отримання SAPL(A).

3. Для отримання права на багатопілотну експлуатацію ПС, льотчики, крім вимог, наведених у пункті 2 цієї глави, виконують вимоги цього Порядку щодо проходження курсу МСС.

VI. Сертифікати інструкторів та екзаменаторів

1. Сертифікат інструктора

1. Особа проводить льотну підготовку членів екіпажу ПС лише за наявності в неї:

SAPL (FCL), виданого відповідно до вимог цього Порядку; сертифіката інструктора, що відповідає його компетентності.

2. У разі освоєння нового типу ПС у ДА ASA може приймати рішення щодо надання інструктору спеціального дозволу на проведення льотної підготовки. Дія такого дозволу обмежується навчальними польотами, необхідними для освоєння нового типу ПС. Строк дії такого дозволу не має перевищувати одного року.

3. Рішення про видачу сертифіката інструктора особі, яка пройшла підготовку поза межами України, приймається ASA за умови підтвердження рівня знань, що дозволяє проведення підготовки згідно з цим Порядком.

4. Мінімальний вік кандидата на отримання сертифіката інструктора становить 20 років.

5. Кандидат на отримання або власник сертифіката інструктора (льотчика) для проведення льотної підготовки льотчиків на ПС повинен мати:

1) SAPL (A/H) та рейтинги, щодо яких проводиться підготовка;

2) не менше 15 годин нальоту пілотом того типу ПС, на якому буде здійснюватися льотна підготовка, з яких не більше 7 годин може бути виконано на FFS, який відповідає цьому типу ПС, або пройти оцінювання компетентності для отримання відповідної категорії інструктора на ПС відповідного типу (крім інструкторів з льотних випробувань);

3) допуск як командир екіпажу на відповідному типі ПС під час льотної підготовки (крім інструкторів з льотних випробувань).

6. Власникам сертифікатів інструкторів (екзаменаторів) для отримання сертифікатів інструкторів (екзаменаторів) інших категорій та для продовження строку дії цих сертифікатів зараховуються такі кредити:

1) базова інструкторська підготовка з викладання та навчання, набута під час підготовки для отримання сертифіката інструктора;

2) години нальоту, виконані в ролі екзаменатора під час проведення перевірки навичок або професійної перевірки, повністю зараховуються для продовження строку дії всіх наявних сертифікатів інструктора.

7. Кандидат для отримання сертифіката інструктора має успішно закінчити курс підготовки в АТО, розроблений до кожного типу ПС, та продемонструвати знання, що відповідають власнику сертифіката інструктора.

8. Всі інструктори проходять підготовку з таких питань:

підготовка ресурсів;

створення сприятливих умов для навчання;

презентація інформації;

інтеграція управління загрозами і помилками та управління ресурсами екіпажу (для багатопілотних ПС);

управління часом для досягнення навчальних цілей;

забезпечення навчального процесу;

оцінка досягнень осіб, що навчаються;

моніторинг та аналіз успішності;

оцінка навчальних заходів;

звітування про результати.

9. Курс підготовки інструктора (льотчика) має включати:

25 годин базової інструкторської підготовки з викладання та навчання;

не менше 100 годин теоретичної підготовки (у тому числі методи контролю засвоєння матеріалу);

не менше 30 годин льотної підготовки (згідно з програмою підготовки інструкторів відповідного Курсу (Програми) бойової (спеціальної) підготовки), що включає не менше 25 годин льотної підготовки з інструктором, з яких

5 годин може виконуватись на FFS.

10. Кандидат на отримання сертифіката інструктора (льотчика) (крім інструкторів (льотчиків) АТО, вимоги до яких визначаються АТО у Керівництві з підготовки та погоджуються ASA) повинен:

- мати допуски за видами льотної підготовки на відповідному типі ПС, за якими планується проведення льотної підготовки;

- мати не менше 350 годин нальоту, включаючи не менше 100 годин як командир екіпажу ПС (серед них не менше 15 годин нальоту на типі ПС, на якому він планує здійснювати льотну підготовку, з яких не більше 7 годин може бути виконано на FSTD, який відповідає типу ПС), або пройти оцінювання компетентності для отримання відповідної категорії інструктора на ПС відповідного типу;

- виконувати функції командира екіпажу ПС під час льотної підготовки;

- мати досвід багатопілотних польотів (для багатопілотних ПС);

- пройти щонайменше 20 годин льотної підготовки за приладами на відповідному типі ПС (за наявності відповідного обладнання ПС), з яких не більше 5 годин може становити наземне тренування за приладами на FSTD;

- мати 20 годин маршрутного нальоту за ПВП (VFR) на ПС відповідного типу як командир екіпажу ПС (за необхідністю);

- виконати маршрутний політ за ПВП (VFR) як командир екіпажу ПС на відстань не менше 200 км з посадкою на іншому аеродромі з повною зупинкою, самостійну підготовку до повторного вильоту та переліт на інший аеродром (аеродром вильоту) (за необхідності).

11. Кандидат на отримання сертифіката інструктора під керівництвом інструктора має пройти програму підготовки інструкторів щодо проведення льотної підготовки, включаючи демонстрацію операцій, методи практичного навчання, розпізнавання та використання помилок, що найбільш поширені серед осіб, які навчаються. Для отримання сертифіката інструктора (льотчика)

кандидат додатково має практично продемонструвати застосування методики виконання маневрів та схем польоту, за якими він має проводити льотну підготовку.

12. Кандидат на отримання сертифіката інструктора (крім інструкторів із льотних випробувань) має пройти оцінку компетентності для відповідного типу ПС, щоб підтвердити екзаменатору льотних інструкторів (FIE), кваліфікованому відповідно до вимог цього Порядку, здатність здійснювати підготовку особи, яка навчається, на рівні, який дасть їй змогу отримати відповідне свідоцтво, рейтинг та/або дозвіл.

Таке оцінювання має включати:

усні іспити з теоретичної підготовки на землі, передпольотний та післяпольотний брифінги, а також демонстрація в польоті на ПС відповідного типу або на FSTD цього типу ПС;

виконання вправ, необхідних для оцінки професійних навичок інструктора.

Якщо оцінювання компетентності вимагається для продовження строку дії сертифіката інструктора, особа, яка не пройшла оцінювання до закінчення строку дії сертифіката інструктора, не може використовувати права, надані цим сертифікатом, до успішного проходження оцінювання.

13. Власник сертифіката інструктора (льотчика), який має чинний SAPL (крім інструкторів (льотчиків) АТО, права яких визначаються АТО у Керівництві з підготовки), може:

за наявності повноважень від АТО виконувати підготовку, навчання та тренування на FSTD кандидатів на отримання, продовження дії або відновлення рейтингів типу ПС;

за наявності повноважень від АТО проводити льотну підготовку кандидатів за програмою підготовки командира екіпажу ПС та других пілотів для багатопілотних ПС;

проводити льотну підготовку льотчиків з метою відновлення навиків

після перерви в польотах на даному типі ПС;

виконувати польоти з метою підготовки льотчиків до перельотів на інші аеродроми та до польотів за маршрутами обслуговування повітряного руху;

виконувати тренування з метою пониження особистого мінімуму командира екіпажу ПС;

виконувати тренування з метою допуску до нових видів підготовки (авіаційних робіт);

використовувати права льотного екзаменатора за наявності відповідного сертифіката;

виконувати методичні польоти тощо.

14. Строк дії сертифіката інструктора становить 3 роки.

15. Для продовження дії сертифіката інструктора (льотчика) (крім інструкторів (льотчиків) АТО, вимоги до яких визначаються АТО у Керівництві з підготовки) власник має відповідати таким вимогам:

виконати не менше 30 годин льотної підготовки, 8 із яких мають передбачати проведення підготовки за приладами (IR), на ПС відповідного типу протягом строку дії сертифіката інструктора або екзаменатора;

пройти підготовку на семінарі (зборах) з підтримання методичних навичок для інструкторів протягом строку дії сертифіката інструктора;

пройти оцінювання компетентності екзаменатором протягом 12 місяців, що передують закінченню строку дії сертифіката інструктора.

2. Сертифікат екзаменатора, права та обов'язки екзаменатора

1. Власник сертифіката екзаменатора повинен:

1) мати SAPL, рейтинг(и) та сертифікат(и), згідно з якими вони мають право на проведення перевірки навичок, професійної перевірки або оцінки компетентності, а також право на проведення підготовки кандидатів для

отримання SAPL, відповідних рейтингів та сертифікатів;

2) бути кваліфікованим для виконання функцій командира екіпажу на відповідному типі ПС під час перевірки навичок, професійних перевірок або оцінки компетентності, якщо вони проводяться безпосередньо на ПС.

2. У разі освоєння нового типу ПС у ДА України ASA може приймати рішення щодо надання екзаменатору спеціального дозволу на проведення перевірки навичок або професійної перевірки. Дія такого дозволу обмежується перевіркою навичок або професійною перевіркою, необхідними для освоєння нового типу ПС. Строк дії такого дозволу не має перевищувати одного року.

3. Екзаменатори не можуть проводити:

1) перевірку навичок або оцінювання компетентності заявників на отримання SAPL, рейтингу або сертифіката, для яких вони проводили льотну підготовку або якщо вони надавали рекомендацію для проходження перевірки навичок;

2) перевірку навичок, професійну перевірку або оцінювання компетентності, якщо є достатні підстави вважати, що рішення екзаменатора будуть упередженими.

4. Заявники на отримання сертифіката екзаменатора повинні мати сертифікат інструктора на відповідному типі ПС та підтвердити:

1) наявність знань, досвіду та особистих якостей, необхідних для використання прав екзаменатора;

2) відсутність заборон, які поширюються на них, у тому числі призупинення дії, обмеження або анулювання свідоцтв, рейтингів та сертифікатів, виданих відповідно до вимог цього Порядку, у зв'язку з невідповідністю положенням цього Порядку, протягом останніх 3-х років.

5. Заявники на отримання сертифіката екзаменатора мають пройти

відповідний курс стандартизації, який проводить ASA.

Курс стандартизації складається із теоретичної та практичної частини та обов'язково включає:

1) проведення перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності для свідоцтв, рейтингів або сертифікатів, щодо яких заявник бажає отримати право на проведення перевірки навичок та професійних перевірок;

2) навчання щодо застосування вимог цього Порядку, проведення перевірки навичок, професійної перевірки та оцінювання компетентності, оформлення відповідної документації та звітів.

6. Заявник на отримання сертифіката екзаменатора підтверджує свою компетентність інспектору ASA (старшому екзаменатору), спеціально призначеному для цього ASA. Підтвердження компетентності відбувається шляхом проведення перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності в ролі екзаменатора для тієї екзаменаторської категорії, права якої заявник бажає отримати (включаючи проведення брифінгу, перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності, оцінювання результатів перевірки навичок, професійної перевірки або компетентності особи, яка їх проходила, підведення підсумків та підготовку звітної документації).

7. Строк дії сертифіката екзаменатора становить 3 роки.

8. Протягом строку дії сертифіката екзаменатор має:

1) виконувати щороку не менше ніж 2 перевірки навичок, професійні перевірки або оцінювання компетентності в ролі екзаменатора, при цьому одна перевірка навичок, професійна перевірка в ролі екзаменатора, яку було проведено протягом останнього року строку дії сертифіката, оцінюється

інспектором ASA (старшим екзаменатором), спеціально призначеним для цього ASA;

2) протягом останнього року строку дії сертифіката екзаменатора пройти підготовку на семінарі (зборі) для відновлення навичок екзаменатора, який проводиться ASA.

9. Якщо заявник на продовження дії повноважень може бути екзаменатором більше ніж однієї категорії, продовження дії всіх наявних прав екзаменатора може бути здійснено шляхом виконання вимог пункту 8 цієї глави для однієї з наявних категорій, внесених до сертифіката екзаменатора, після погодження з ASA.

10. Для продовження строку дії сертифіката екзаменатора заявники мають виконати вимоги пункту 6 та підпункту 2 пункту 8 цієї глави.

11. Під час проведення перевірки навичок, професійних перевірок та/або оцінювання компетентності заявника екзаменатор:

1) забезпечує досягнення порозуміння під час спілкування із заявником та відсутність мовних бар'єрів;

2) перевіряє відповідність заявника вимогам цього Порядку шляхом проведення перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності;

3) попереджає заявника про наслідки надання неповної, неточної або неправдивої інформації щодо їх підготовки та льотного досвіду.

12. Після проведення перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності заявника екзаменатор:

1) повідомляє заявнику результати перевірки;

2) робить запис у свідоцтві заявника про нову дату закінчення строку дії

рейтингу у разі успішного проходження заявником перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності, за наявності в екзаменатора спеціальних повноважень, наданих для цієї мети ASA;

3) інформує заявника, якщо заявник пройшов перевірку частково або отримав незадовільний результат перевірки, що він не може використовувати права рейтингу до повного проходження перевірки, пояснює вимоги щодо подальшої підготовки та роз'яснює право заявника на оскарження результатів перевірки;

4) надає заявнику підписаний звіт про проходження перевірки навичок або професійної перевірки та надсилає копію звіту до ASA.

13. Звіт про проходження перевірки навичок або професійної перевірки має включати:

підтвердження про отримання від заявника інформації стосовно його досвіду та підготовки, а також про встановлення відповідності досвіду вимогам цього Порядку;

підтвердження виконання всіх необхідних маневрів та вправ, а також, у разі потреби, інформацію про складання усних іспитів з теоретичної підготовки. У випадку отримання незадовільного результату екзаменатор описує причини такої оцінки;

результат перевірки навичок, професійної перевірки або оцінювання компетентності.

14. Звіти про всі проведені перевірки навичок, професійні перевірки та оцінювання компетентності, а також їх результати зберігаються екзаменатором протягом 5 років.

На запит ASA екзаменатор подає усі записи та іншу інформацію, необхідну для здійснення заходів з контролю.

VII. Медична сертифікація

1. Медичний сертифікат

1. Власник (кандидат на отримання) SAPL (FCL) для використання прав, наданих SAPL (FCL), повинен мати дійсний медичний сертифікат. Перелік інформації, що зазначається у Медичному сертифікаті, наведено в додатку 6 до цього Порядку.

2. Медичний сертифікат видається власникам (кандидатам на отримання) SAPL (FCL) за результатами проведення ЛЛЕ, процедуру проведення якої встановлено Положенням про лікарсько-льотну експертизу в державній авіації України, затвердженим наказом Міністерства оборони України від 20 листопада 2017 року № 602, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27 грудня 2017 року за № 1566/31434.

3. Строк дії медичного сертифіката встановлюється медичним екзаменатором залежно від результатів проведеної ЛЛЕ, але не має перевищувати 12 місяців.

4. ЛЛЕ авіаційного персоналу ДА здійснюється ЛЛК, до складу якої входять:

медичний екзаменатор (голова ЛЛК);

медичні експерти з авіаційної медицини (лікарі-спеціалісти: терапевт, хірург, невропатолог, офтальмолог, стоматолог, отоларинголог, психіатр);

секретар ЛЛК.

5. Для проведення окремих медичних обстежень можуть залучатися заклади охорони здоров'я, в яких наявність фахівців, апаратури та інструментарію дозволяє провести зазначені обстеження.

6. Контроль діяльності усіх ЛЛК з питань організації та проведення ЛЛЕ авіаційного персоналу ДА, узагальнення звітів голів ЛЛК, ведення бази даних авіаційного персоналу ДА щодо медичної сертифікації здійснює Центральна лікарсько-льотна комісія.

2. Сертифікат медичного екзаменатора та вимоги до медичних експертів з авіаційної медицини

1. Кандидат на отримання сертифіката медичного екзаменатора, має відповідати таким вимогам:

- вища освіта в галузі знань “Охорона здоров’я”;
- сертифікат лікаря-спеціаліста за відповідною спеціальністю;
- стаж роботи за основною спеціальністю не менше ніж п’ять років;
- сертифікат лікаря-спеціаліста за спеціальністю “Авіаційна та космічна медицина”;
- досвід роботи у сфері авіаційної медицини.

2. Для отримання сертифіката медичного екзаменатора заявник подає до ASA відповідну заяву.

3. До заяви додаються засвідчені в установленому законодавством порядку копії таких документів:

- диплома про вищу освіту в галузі знань “Охорона здоров’я”, за спеціальністю “Лікувальна справа”;
- сертифіката лікаря-спеціаліста за відповідною спеціальністю;
- сертифіката лікаря-спеціаліста за спеціальністю “Авіаційна та космічна медицина”.

4. Для видачі сертифіката медичного екзаменатора ASA:

- реєструє заяву разом із доданими до неї документами в день її надходження;

за результатами розгляду заяви та доданих до неї документів у десятиденний строк з дня надходження письмово повідомляє заявника про виявлені (у разі їх виявлення) недоліки або (у разі відсутності недоліків) строки проведення перевірки відповідності заявника вимогам цього Порядку;

проводить перевірку відповідності інформації, поданої заявником, вимогам цього Порядку;

приймає рішення про видачу (відмову у видачі) сертифіката медичного екзаменатора. Перелік інформації, що зазначається у Сертифікаті медичного екзаменатора, наведено в додатку 7 до цього Порядку.

5 У разі виявлення за результатами розгляду заяви та доданих до неї документів недоліків, заявник має повторно надати до ASA документи, що свідчать про усунення таких недоліків.

6. У разі подання документів, визначених у пункті 3 цієї глави, не в повному обсязі або подання документів не уповноваженою на вчинення таких дій особою, заява повертається без розгляду.

7. Перевірку відповідності інформації, поданої заявником, вимогам цього Порядку здійснюється комісією у дводенний строк.

8. За результатами перевірки комісія у п'ятиденний строк складає акт та подає його на затвердження керівнику ASA. В акті зазначаються виявлені недоліки (у разі їх наявності), встановлюється строк їх усунення, а в разі їх відсутності – можливість видачі сертифіката медичного екзаменатора.

9. Після закінчення перевірки, у разі відсутності недоліків та прийняття рішення щодо можливості видачі сертифіката медичного екзаменатора, ASA в десятиденний строк видає заявнику сертифікат медичного екзаменатора та печатку з особистим номером.

10. Печатка з особистим номером видається власнику сертифіката медичного екзаменатора при первинній видачі сертифіката та використовується екзаменатором у продовж всього строку виконання повноважень медичного екзаменатора.

11. Сертифікат медичного екзаменатора видається на строк, що не перевищує три роки. Строк його дії продовжується, якщо власник:

пройшов атестацію на підтвердження кваліфікаційної категорії за відповідною спеціальністю протягом останніх трьох років;

пройшов атестацію на підтвердження кваліфікаційної категорії за спеціальністю "Авіаційна та космічна медицина" протягом останніх трьох років;

відповідає вимогам сертифіката медичного екзаменатора.

12. Медичний екзаменатор забезпечує достовірність постанов ЛЛК про ступінь придатності до виконання польотів, видання медичних сертифікатів та оформлення звітів.

13. Призначення та звільнення з посади голови ЛЛК (медичного екзаменатора) здійснюється з повідомленням ASA.

14. Медичні експерти з авіаційної медицини мають бути дипломованими і кваліфікованими медичними спеціалістами, які відповідають таким вимогам:

сертифікат за його спеціальністю;

фахову підготовку з авіаційної та космічної медицини;

стаж роботи за фахом після отримання вищої медичної освіти – не менше ніж п'ять років;

досвід роботи у сфері авіаційної медицини.

Начальник Управління регулювання
діяльності державної авіації України

Андрій ТЕЛЕГІН

Додаток 1

до Порядку допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України

(пункт 3 глави 1 розділу III)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Сертифікаті схвалення навчальної організації з підготовки (перепідготовки та підвищення кваліфікації) авіаційного персоналу державної авіації до льотної експлуатації авіаційної техніки

1. Назва документа.
 2. Найменування навчальної організації з підготовки (перепідготовки та підвищення кваліфікації) авіаційного персоналу державної авіації (далі – заявник).
 3. Код згідно з ЄДРПОУ.
 4. Місцезнаходження заявника.
 5. Підтвердження, що заявник відповідає встановленим вимогам, та йому надано право здійснювати підготовку авіаційного персоналу державної авіації до льотної експлуатації авіаційної техніки за затвердженими курсами (назва курсів підготовки).
 6. Номер сертифіката.
 7. Дата видачі сертифіката.
 8. Найменування органу, що видав сертифікат.
 9. Власне ім'я та прізвище керівника органу, що видав сертифікат, підпис та печатка.
-

Додаток 2

до Порядку допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України

(пункт 2 глави 1 розділу V)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Свідоцтві льотчика державної авіації

1. Назва свідоцтва, дата першої видачі.
2. Номер свідоцтва.
3. Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) власника свідоцтва.
4. Дата народження власника свідоцтва.
5. Рейтинги, сертифікати та переважні права (інструктор, екзаменатор) власника свідоцтва:
 - типи ПС до експлуатації яких допущено;
 - рейтинг, сертифікат, примітки та обмеження по кожному типу ПС до експлуатації яких допущено.
6. Рівень володіння англійською мовою власником свідоцтва:
 - продемонстрований рівень володіння англійською мовою;
 - дата видачі та строк дії сертифіката про підтвердження рівня володіння англійською мовою.
7. Умови реалізації прав наданих свідоцтвом.
8. Найменування органу, що видав сертифікат.
9. Власне ім'я, прізвище та підпис уповноваженої посадової особи органу, що видав свідоцтво, дата видачі свідоцтва, печатка органу, що видав свідоцтво.

10. Рейтинги, що підлягають підтвердженню власником свідоцтва:
- тип ПС, на якому виконана перевірка;
 - підтверджені рейтинги, сертифікати, проведені перевірки;
 - дата проведення перевірки;
 - строк дії рейтингу, сертифіката, перевірки;
 - номер сертифіката, підпис та печатка екзаменатора, який здійснив перевірку.
-

Додаток 3

до Порядку допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України

(пункт 2 глави 1 розділу V)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Свідоцтві члена екіпажу
державного повітряного судна

1. Назва свідоцтва, дата першої видачі.
2. Номер свідоцтва.
3. Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) власника свідоцтва.
4. Дата народження власника свідоцтва.
5. Рейтинги, сертифікати та переважні права (інструктор, екзаменатор)
власника свідоцтва:
типи ПС, до експлуатації яких допущено;
рейтинг, сертифікат, примітки та обмеження по кожному типу ПС, до експлуатації яких допущено.
6. Рівень володіння англійською мовою власником свідоцтва:
продемонстрований рівень володіння англійською мовою;
дата видачі та строк дії сертифіката про підтвердження рівня володіння англійською мовою.
7. Умови реалізації прав, наданих свідоцтвом.
8. Орган, що видав свідоцтво.
9. Власне ім'я, прізвище та підпис уповноваженої посадової особи органу, що видав свідоцтво, дата видачі свідоцтва, печатка органу, що видав свідоцтво.

10. Рейтинги, що підлягають підтвердженню власником свідоцтва:

тип ПС, на якому виконана перевірка;

підтверджені рейтинги, сертифікати, проведені перевірки;

дата проведення перевірки;

строк дії рейтингу, сертифіката, перевірки;

номер сертифіката, підпис та печатка екзаменатора, який здійснив перевірку.

Додаток 4

до Порядку допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України

(пункт 3 глави 1 розділу V)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Сертифікаті інструктора,
який здійснює льотне навчання (навчання на тренажерах)
льотного складу державної авіації

1. Назва документа, напрям підготовки.
 2. Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) власника сертифіката інструктора.
 3. Дата та місце народження власника сертифіката інструктора.
 4. Підтвердження, що зазначена особа успішно пройшла курс підготовки інструкторів (назва курсу) на тип державного повітряного судна у схваленій навчальній організації з підготовки (перепідготовки та підвищення кваліфікації) авіаційного персоналу державної авіації (далі – АТО) (назва АТО, номер та дата видачі сертифіката схвалення навчальної організації).
 5. Дати початку та закінчення підготовки в АТО.
 6. Номер сертифіката інструктора.
 7. Дата видачі сертифіката інструктора.
 8. Найменування органу, що видав сертифікат інструктора.
 9. Власне ім'я та прізвище керівника органу, що видав сертифікат інструктора, підпис та печатка.
-

Додаток 5

до Порядку допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України

(пункт 3 глави 1 розділу V)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Сертифікаті екзаменатора, який здійснює перевірку професійної придатності (навчання на тренажерах) льотного складу державної авіації

1. Назва документа, напрям підготовки.
 2. Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) власника сертифіката екзаменатора.
 3. Дата та місце народження власника сертифіката екзаменатора.
 4. Підтвердження, що зазначена особа успішно пройшла курс підготовки екзаменаторів (найменування курсу) на тип державного повітряного судна у схваленій навчальній організації з підготовки (перепідготовки та підвищення кваліфікації) авіаційного персоналу державної авіації (далі – АТО) (назва АТО, номер та дата видачі сертифіката схвалення навчальної організації).
 5. Дати початку та закінчення підготовки в АТО.
 6. Номер сертифіката екзаменатора.
 7. Дата видачі сертифіката екзаменатора.
 8. Найменування органу, що видав сертифікат екзаменатора.
 9. Власне ім'я та прізвище керівника органу, що видав сертифікат екзаменатора, підпис та печатка.
-

Додаток 6

до Порядку допуску авіаційного персоналу до льотної експлуатації повітряних суден у державній авіації України

(пункт 1 глави 1 розділу VII)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Медичному сертифікаті

1. Номер сертифіката.
2. Строк дії сертифіката.
3. Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) власника сертифіката.
4. Дата народження власника сертифіката.
5. Найменування органу, в якому працює (проходить службу) власник сертифіката.
6. Особистий підпис власника сертифіката.
7. Дата проведення медичного огляду.
8. Висновок за результатами медичного огляду.
9. Середні показники фізіологічних функцій власника сертифіката (пульс, артеріальний тиск).
10. Власне ім'я, прізвище, особистий підпис, печатка з особистим номером медичного екзаменатора, що видав сертифікат, дата видачі сертифіката.
11. Дата проведення барокамерних випробувань на перенесення помірних ступенів гіпоксії засвідчена особистим підписом начальника медичної служби і печаткою (штампом) органу, в якому працює (проходить службу) власник сертифіката.

12. Термін перебування власника сертифіката в черговій відпустці засвідчений особистим підписом начальника медичної служби і печаткою органу, в якому працює (проходить службу) власник сертифіката.

13. Дата проведення поглибленого медичного огляду власника сертифіката засвідчена особистим підписом начальника медичної служби і печаткою органу, в якому працює (проходить службу) власник сертифіката.

Додаток 7

до Порядку допуску авіаційного
персоналу до льотної експлуатації
повітряних суден у державній
авіації України

(пункт 4 глави 2 розділу VII)

ПЕРЕЛІК

інформації, що зазначається у Сертифікаті медичного екзаменатора

1. Назва документа.
 2. Строк дії сертифіката.
 3. Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) власника
сертифіката.
 4. Дата та місце народження власника сертифіката.
 5. Номер печатки власника сертифіката.
 6. Номер сертифіката.
 7. Дата видачі сертифіката.
 8. Найменування органу, що видав сертифікат.
 9. Власне ім'я та прізвище керівника органу, що видав сертифікат,
підпис та печатка.
-